

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Журнал «Право-Інформ». — № 4-6 (2). — Жовтень-грудень 2010 р. — 49 с.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Кодекс адміністративного судочинства України станом на 3 жовтня 2006 р. — К.: Велес, 2006. — 104 с. (Офіц. док.).

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetma

Литература, 2002. — 312 с.

Стаття надійшла до редакції 12.09.13

І. В. Гулевич,
асистент кафедри спеціальних правових наук
Кримського економічного інституту
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У КРИМСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ІНСТИТУТІ ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима ГЕТЬМАНА»

На сучасному етапі прискореного соціально-економічного розвитку суспільства, що характеризується поступовою і неухильною інтеграцією України в європейські політичні, економічні й культурні структури, та розбудови України як демократичної правової держави, становлення й розвиток громадянського суспільства винятково важливого значення набуває підвищення освітнього рівня підготовки висококваліфікованих фахівців економічних спеціальностей, збагачення їх інтелектуального та творчого потенціалу. Для розбудови правової держави та громадянського суспільства в Україні важливо формування правової культури населення.

Вивчення дисципліни «Правознавство» має своїми цілями підвищення правової культури студентів, набуття ними елементарних навичок з юридичного захисту своїх громадянських прав і свобод. Уміння реалізувати в економічній діяльності сформовану правову компетентність дає можливість фахівцеві вірно вибрати необхідне

рішення. Дотримання правових основ у професійній діяльності будь-якого фахівця є актуальною життєвою необхідністю.

Одже, в сучасних умовах підготовки майбутніх фахівців економічного профілю (бухгалтерів, фінансистів, економістів, маркетологів, менеджерів) у вузі право належить до особливих сфер діяльності, оскільки тут найбільшою мірою проявляються складні механізми взаємозв'язку економічних інтересів і правових взаємин, що обумовлює високий рівень вимог до знань, умінь і навичок фахівців у правовій сфері. Процес здійснення економічної підготовки повинен враховувати як специфіку економіки та її основних понять, так і можливості формування правової культури.

Правова культура спеціаліста економічної сфери — це складова професійної культури, що визначає правову орієнтацію особистості в контексті професійної діяльності і відбиває всі її компоненти: сукупність знань, умінь, завдяки яким знання основ права втілюються в практичних діях; сформована на засадах права особиста і професійна позиція, що визначає активне, творче ставлення до економічної діяльності; сукупність особистих і професійно важливих якостей особистості, що визначають успішність професійної діяльності фахівця, його самореалізацію.

Іншими словами, правова культура — це єдність свідомості і поведінки, тобто правова культура передбачає не просто правомірну поведінку, а соціально активну поведінку.

Таким чином, головне завдання викладача — формування у майбутніх фахівців переконання в абсолютній цінності права, неприпустимість і неможливість порушень правових приписів. Студентам економічних спеціальностей необхідно продемонструвати, як економічні відносини знаходять своє відображення в нормах права. У рамках «Правознавства» норми права розглядаються як опис необхідних дій, учинення яких означає дотримання закону.

Оскільки студентам економічних спеціальностей доводиться мати справу з об'єктивними законами економіки та фінансів, які включають у себе відносини суб'єктів з якимись об'єктами, саме тому предмет правознавство може становити достатню складність для вивчення. Наприклад, при читанні навчальної літератури з правових дисциплін, не всім студентам вдасться виділити і зрозуміти головне, істотне в тексті, зробити самостійні висновки, визначити своє ставлення до вимог норм права і до прочитаного. Потрібна адаптація матеріалу, спрощення без спотворення фактів, поетапність освоєння, достатня консультаційна робота.

Методологія викладання правових дисциплін студентам-економістам вимагає, щоб на початку курсу в загальних рисах були сформульовані загальнотеоретичні положення права, джерела права і було роз'яснено значення для права таких ключових категорій, як юридичний факт, правова норма, правовідносини та їх зміст, правопорушення, юридична відповідальність та умови її застосування в різних галузях права і т.д. Також, при вивченні дисципліни «Правознавство» студенти вивчають значну кількість термінів — це юридична мова, без знання якої неможливо зрозуміти значення правової інформації; незнання термінів буде говорити про відсутність правової культури в цілому і необхідних компетенцій фахівця.

Лекції з правових дисциплін для економістів повинні бути вивіреними, формулювання ясними, роз'яснення однозначними, і достатньою мірою підкріпленими прикладами, з повсякденного життя, зрозумілими для студентів. Як показує практика роботи в Кримському економічному інституті ДНВЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», доступні приклади з життя досить часто знаходять живий інтерес у студентів, виникають питання, які потребують роз'яснень, що викликає інтерес не тільки до даної конкретної теми, а й до предмета в цілому.

Одним з основних завдань викладання правових дисциплін студентам економічних спеціальностей, як уже зазначалось, є розвиток навичок застосування відповідного законодавства. Для цієї мети на семінарських заняттях студентам пропонуються практичні завдання для вирішення їх із застосуванням чинного законодавства: розв'язати той чи той спір або запропонувати юридичну консультацію з окремого питання. Тому, одним з дидактичних методів, успішно впроваджуваних у правову підготовку, є рішення казусів (метод конкретних ситуацій). Його суть полягає в тому, що на занятті студенти вирішують конкретні, доступні життєві ситуації, опис яких одночасно відображає не тільки практичну проблему в галузі права, а й актуалізує певний комплекс знань, отриманих студентами з даної теми на лекціях і самостійно, а також застосовуючи законодавство України. Сенс рішення казусів — формування навичок і вмінь застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях. Особливою цінністю даного методу навчання є робота студентів у міні-групах. Такий вид роботи активізує мислення, відповідальність за прийняття рішення, оцінювання самих себе підвищує взаємодію всередині колективу і активізує активність студентів. Дуже важли-

вий той факт, що процес вироблення самостійного рішення становить сутність методу конкретних ситуацій і має набагато більше значення, ніж саме рішення. Студенти повинні самі виявити сутність конфлікту, сформулювати завдання (казус) та уточнити значимі факти і норми права, що допомагають її вирішити. Для цього йому необхідно ретельно розглянути і зважити кожен факт, обставини, нормативно-правові акти, що обмежують рішення, розробити кілька альтернативних способів дії, зробити розбір позитивних наслідків кожного і, нарешті, аргументовано обґрунтувати найкращий варіант рішення. Так розвивається юридичне мислення.

Завдання може мати кілька варіантів рішення, в рівній мірі близьких до оптимального і прийнятних в описаних обставинах. На цьому базується заключна дискусія. Обговорення варіантів рішення одного і того ж казусу істотно поглиблює досвід студентів: кожен може ознайомитися з їх різноманітністю, вислухати і зважити безліч оцінок, доповнень і змін. Це певною мірою сприяє придбання життєвого досвіду і правового виховання кожного з них.

Однак складністю для деяких студентів є визначення конкретного законодавства, що підлягає для вирішення конкретної ситуації задачі.

Ще одним з неефективніших методів активного навчання фахівців економічних спеціальностей є проведення семінарів у вигляді ділової гри. Суть ділової гри — активізувати мислення студентів, підвищити самостійність майбутнього фахівця, внести дух творчості в навчання, підготувати до професійної практичної діяльності.

Ділова гра дозволяє з'єднати воедино теоретичну і практичну підготовку студентів. Студенти поставлені в такі умови, коли виникнення, розвиток і завершення гри прямо залежить від рівня теоретичних знань не тільки з правознавства, а й отриманих при вивченні інших дисциплін, вміння застосовувати їх на практиці, від ступеня підготовленості до заняття кожного її учасника.

Специфіка ділової гри ставить студентів у такі умови, коли вони змушені не тільки висловлювати свої судження по суті справи, але й задавати питання своїм товаришам по грі.

Особливість виховного значення ділової гри обумовлена тим, що це конфліктна життєва ситуація. У діловій грі студенти вчать не тільки правильно визначити своє ставлення до неї, а й відшукати шляхи і правові засоби подолання конфлікту. Ділова гра сприяє також розвитку у студентів почуття самостійності, винахідливості, вміння у складній ситуації відстоювати свою позицію.

Таким чином, головна ідея підготовки економістів обумовлена використанням основоположної тези : «Вчити праву, а не закону». В умовах оновлення законодавства і всієї правової доктрини, всіх соціально економічних умов суспільства вивчати треба правові поняття, конструкції , категорії та їх втілення в законі, що значно підвищить дієвість сформованих правових умінь, які випускники, фахівці економічного профілю, зможуть згодом застосувати без перепідготовки, після прийняття нових законодавчих актів.

Стаття надійшла до редакції 05.08.13

В. С. Єршова,
асистент кафедри
міжнародного та європейського права
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ЮРИСТІВ У СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Зважаючи на міжнародні рейтинги, Україна посідає досить високі місця за рівнем конкурентоспроможності національної системи вищої системи освіти. У 2012—2013 рр. Україна посідає 47 місце (серед 144 країн) за субіндексом «Вища освіта та професійна підготовка» та 54 місце — за субіндексом «Початкова освіта». Наша країна є одним з лідерів у сфері забезпечення вищої освіти, при цьому диспропорції між Європейським Союзом (далі — ЄС) та Україною щодо позицій вищих навчальних закладів (далі — ВНЗ) у провідних рейтингах пов'язані з міжнародною активністю студентів[2]. Порівняння нашої країни з іноземними ВНЗ відбувається у зв'язку з євроінтеграційними процесами та наявністю значних досягнень країн ЄС у сфері забезпечення якісної вищої освіти. Проводячи аналіз провідних університетів країн ЄС, стає зрозумілим, що підготовка юристів здійснюється у непрофільних вузах. Це стає зрозумілим із наявності факультетів, або так званих шкіл, які можуть значно відрізнитися. Серед прикладів можна назвати Оксфордський університет, Віденський економічний університет, Університет Париж І Пантеон-Сорбонна і т.д.

Ми вважаємо за доцільне навести рекомендації групи спеціалістів Світового банку, які підготували у 2012 році дослідження на тему: «Якісна освіта не тільки на папері: управління освітою у